

Bu proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından uygulanmaktadır.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

UZLAŞTIRMA ÇABUK ÇÖZÜMÜ HIZLI ADALETİ SAĞLAR

Mağdur ve Şüpheli/Sanık
Uzlaőtirma El Kitabı

Türkiye'de Alternatif Uyuşmazlık
Çözüm Yollarının Geliştirilmesi Projesi

Türkçe versiyon: Mağdur ve Şüpheli/Sanık için Uzlaştırma El Kitabı

Handbook of Conciliation for Victims and Suspects/Offenders

Bu kitap, Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyinin finansal yardımıyla oluşturulmuştur.

Bu yayının içeriğinden sadece yazarlar sorumlu olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyinin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Mağdur ve Şüpheli/Sanık için Uzlaştırma El Kitabı Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği'nin ortak yürüttüğü "Türkiye'de Alternatif Çözüm Yollarının Geliştirilmesi" Projesi kapsamında hazırlanmış ve basılmıştır. Proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Metnin bütünlüğü korunduğu, alıntı bağlamı dışında kullanılmadığı, eksik bilgi vermediği veya okuyucuyu metnin niteliği, kapsamı veya içeriği konusunda başka bir şekilde yanıltmadığı sürece ve ticari amaçlar dışında alıntı yapılmasına (500 sözcüğe kadar) izin verilir. Kaynak metin, her zaman "© Avrupa Konseyi, basım yılı." şeklinde referans gösterilmelidir. Belgenin tamamının veya bir kısmının yeniden üretilmesi/çevrilmesine ilişkin diğer tüm talepler, Avrupa Konseyi İletişim Müdürlüğüne iletilmelidir.

(F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int).

Bu belgeye ilişkin diğer tüm yazışmalar, T.C. Adalet Bakanlığı - Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı ile yapılmalıdır. <https://alternatifcozumler.adalet.gov.tr/> 0 312 414 82 80

Milli Müdafaa Cd. No: 22/B Bakanlıklar/Çankaya/Ankara

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni: FGRAF Creative Media Design

© Avrupa Konseyi, Ocak 2023. Tüm hakları saklıdır.

Basım: Ankara, Matsa Basımevi

UZLAŞTIRMA ÇABUK ÇÖZÜMÜ HIZLI ADALETİ SAĞLAR

Mağdur ve Şüpheli/Sanık Uzlaştırma El Kitabı

Türkiye’de Alternatif Uyuşmazlık
Çözüm Yollarının Geliştirilmesi Projesi

Ocak 2023

Projenin Künyesi

Projenin Adı: "Türkiye'de Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarının Geliştirilmesi Projesi"

Süre: 36 ay (16 Aralık 2020-15 Aralık 2023)

Bütçe: 4,000,000 €

Finansman: Bu proje, Avrupa Birliği (%90) ve Avrupa Konseyi (%10) tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Son Faydalanıcı: Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü (CİGM) & Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (HİGM)

Lider Kurum: Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı - Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Sözleşme Makamı: Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)

Hedef Gruplar: 2.250'den fazla yargı mensubu, ilk derece mahkemelerinin hâkim ve savcıları, mahkeme personeli, avukatlar, AUÇ uzmanları (arabulucular, uzlaştırmacılar ve hakemler), akademisyenler ile ayrıca dezavantajlı grupların temsilcileri (kadınlar, gençler, savunmasız gruplar vb.)

İçindekiler

I. UZLAŞMA VE UZLAŞTIRMA.....	3
Bir Suçun Mağduru Musunuz?.....	6
Bir Suçun Şüphelisi ya da Sanığı Mısınız?.....	7
II. UZLAŞTIRMACI.....	8
III. UZLAŞTIRMA SÜRECİ.....	11
Uzlaştırma Süreci Nasıl İşler?.....	11
Uzlaştırma Akış Şeması.....	13
Uzlaşma Teklifi.....	14
Uzlaştırma İşlemleri Ne Kadar Sürer?.....	16
Uzlaştırma Sürecinde Herhangi Bir Masrafınız Olur Mu?.....	17
Uzlaştırma Sürecinden Vazgeçebilir Misiniz?.....	17
IV. UZLAŞTIRMA MÜZAKERELERİ.....	18
Uzlaştırma Müzakereleri Nerede ve Ne Zaman Yapılır?.....	18
Uzlaştırma Müzakerelerine Yanınızda Birini Getirebilir Misiniz?.....	18
Uzlaştırma Müzakereleri Sırasındaki Açıklamalar Gizli Midir?.....	19
V. EDİM.....	20
Uzlaştırmaya Konu Olabilecek Edim Türleri.....	21
VI. UZLAŞTIRMANIN SONUCU.....	23
Uzlaşma Sağlanırsa Süreç Nasıl Devam Eder?.....	23
Uzlaşma Sağlanmazsa Süreç Nasıl Devam Eder?.....	25
VII. UZLAŞTIRMA KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ.....	26

İkonlar

Bu simge, bu kitapta ele aldığımız kavramları daha iyi anlamanıza yardımcı olacak ipuçlarını gösterir.

Dikkat

İpucu

Kanun

Önemli Süreler

Başlarken...

Merhaba,

Bu el kitabını sizlere ceza muhakemesinde uygulanan uzlaşma ve uzlaştırmayla ilgili kısa ve pratik bilgiler vermek amacıyla hazırladık. Ayrıca, aklınıza gelebilecek ve bize en çok sorulan soruları yanıtladık.

El kitabında kronolojik olarak uzlaştırma sürecinin nasıl ilerlediğini görebilir, her aşamadaki önemli kavram ve süreçler hakkında bilgi edinebilirsiniz.

Bu el kitabında uzlaşmanın ve uzlaştırmanın tanımı, uzlaştırmanın mağdur ve şüpheli/sanık için faydalarını, uzlaşma teklifi, uzlaştırma süreci, uzlaştırma müzakereleri, edim (uzlaşma konusu) ve uzlaştırmacı ile ilgili temel bilgileri bulabilirsiniz. Temel kavramların tanımlarını içeren Uzlaştırma Sözlüğü'nü ise el kitabının sonuna ekledik.

Uzlaştırma hakkında daha ayrıntılı bilgiye T.C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Alternatif Çözümler Daire Başkanlığının aşağıdaki internet sitesinden erişebilirsiniz:

<https://www.alternatifcozumler.adalet.gov.tr/Home>

Bu el kitabında sorularınıza yanıt bulacağınızı umuyor, ayrıntılı yanıt gerektiren sorularınızı ise uzlaştırmacınıza danışmanızı öneriyoruz.

I. UZLAŞMA VE UZLAŞTIRMA

Uzlaşma, ceza anlaşmazlıklarında uzlaştırma kapsamına giren bir suçun sonuçlarına ilişkin olarak *şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar görenin* hukuka uygun olarak anlaşmalarıdır.

Uzlaştırma ise, ceza anlaşmazlıklarında *uzlaştırma kapsamına giren bir suç* nedeniyle şüpheli veya sanıkla, mağdur, suçtan zarar gören veya kanuni temsilcisinin, Cumhuriyet savcısı tarafından görevlendirilen tarafsız bir *uzlaştırımcı* yardımıyla anlaşmalarını suretiyle uyuşmazlığın giderilmesi sürecidir.

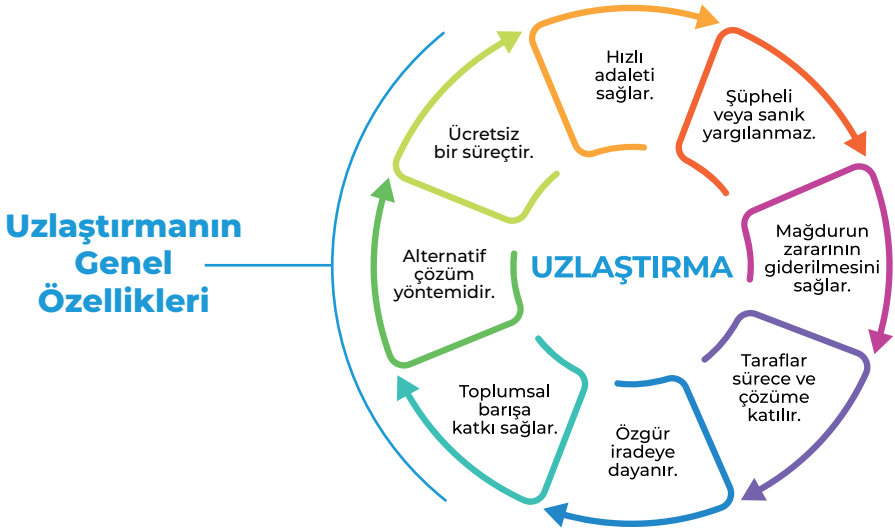
Kanun: Uzlaştırma kurumu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ve Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği'nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

- » Uzlaştırma, ceza hukukuna ilişkin anlaşmazlıkları çözmede dava sürecine göre daha hızlı sonuç alınan bir yöntemdir.
- » Mağduru temel alan, mağdurun uğradığı zararları ve mağduriyetini gidermeyi hedefleyen modern bir ceza hukuku anlayışıdır.
- » Affedici ve sorumluluk yükleyici bir süreçtir. Fail topluma kazandırılır. Sabıkasız bir şekilde hayatına devam eder.
- » Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ve ısrarlı takip suçunda uzlaştırma yoluna gidilemez.

Uzlaştırma Kapsamına Giren Suçlar İçin Bakınız:

<https://alternatifcozumler.adalet.gov.tr/OrtaDetay/uzlastirma-kapsamina-giren-suc-listesi>

Uzlaştırma

Hızlı Adaleti Sağlar

Uzlaştırma, uyuşmazlıkların çözümünde normal dava sürecine göre çok daha kısa süren bir yöntemdir. Olağan soruşturma ve kovuşturma süreçleri uzun bir zaman alırken, uzlaştırma süreci haftalar içerisinde sona ermektedir.

Ücretsiz Bir Süreçtir

Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından görevlendirilen uzlaştırımcı ile görüşmeniz ve uzlaştırma sürecine katılımınız ücretsizdir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi hâlinde uzlaştırma giderleri, Devlet hazinesinden karşılanır. Mağdur hiçbir hâlde uzlaştırma giderlerinden sorumlu değildir. Ancak, uzlaşma gerçekleşmediğinde yapılan yargılama sonucunda mahkûmiyet kararı verilirse, uzlaştırma giderleri faile yükletilebilir.

Özgür İradeye Dayanır

Süreç tarafların kabulüyle başlar. Uzlaşma teklifi, uzlaştırma müzakerelerinin yürütülmesi, edimin kararlaştırılması gibi tüm aşamalar tarafların özgür iradesiyle devam eder.

Taraflar Sürece ve Çözüme Katılır

Uzlaştırma sürecinde, görevlendirilen tarafsız uzlaştırmacı yardımıyla, taraflar kendi görüşlerini ifade etme ve kendileri için kabul edilebilir bir çözüme ulaşmak için müzakere yapma olanağına sahip olur. Bu sayede, tarafların uyuşmazlığın çözümü hakkında karar verme şansı olur.

Mağdurun Zararının Giderilmesini Sağlar

Uzlaşma gerçekleşirse, mağdurun soruşturma konusu suç nedeniyle uğramış olduğu maddi ve manevi zararlar, hukuk mahkemesinde ayrı bir dava açmaya gerek kalmaksızın giderilir.

Şüpheli veya Sanık Yargılanmaz

Uzlaşma gerçekleşirse, şüpheli hakkında kamu davası açılmaz, kovuşturma evresinde bir dosya ise sanık hakkındaki yargılama sona erer.

Toplumsal Barışa Katkı Sağlar

Uzlaştırma, bozulan ilişkilerin düzeltilmesini sağlayarak toplumsal barışa katkı sunar.

Alternatif Çözüm Yöntemidir

Uyuşmazlıklar, mahkeme dışında ve yargılama süreci olmaksızın tarafsız üçüncü kişi olan uzlaştırmacının yardımıyla taraflarca çözümlür.

Bir Suçun Mağduru Musunuz ?

Uzlaştırmanın Sizin İçin Yararları

- » Uzlaştırma ceza anlaşmazlıklarının mahkeme dışında çözülmesi sürecine katılmanızı, sürecin işleyişinde ve sonucunda söz sahibi olmanızı sağlar.
- » Belirlenecek edim ile maddi ve/veya manevi zararınızın kolayca giderilmesini sağlar.
- » Sizden özür dilenmesini istemenize fırsat sağlar. Sorularınıza yanıt bulursunuz.
- » Yargılama süreci olmaksızın uzlaştırma sonucunda belirlenen haklarınızı alırsınız.
- » Uzlaştırma sürecinde tazminat talep etmek için herhangi bir harç veya gider yatırmanız gerekmezken hukuk mahkemesinde dava açmak için yargılama giderleri ve harçları yatırmanız gerekir.
- » Davalar için adliyeye ve mahkemeye gitme zorunluluğunu ortadan kaldırır.
- » Suçtan doğan maddi ya da manevi zararınız giderildiğinde adaletin yerine geldiği duygusunu hissetmenize katkı sunar.
- » Şüpheli veya sanık ile yüzleşme imkanı bularak suç nedeniyle hissetmiş olduğunuz duygu ve düşüncelerinizi faile doğrudan açıklayabilirsiniz.
- » Suçun işlenmesinden sonra zihninizde oluşan bazı soruların yanıtlarını şüpheli veya sanıktan alabilirsiniz.
- » Suçun işlenmesinden sonra şüpheli/sanık ya da suçla ilgili olarak ortaya çıkabilecek olan korkularınızı yatıştırabilirsiniz.
- » Suç eylemi nedeniyle yaşadığınız güven bunalımının ve korkuların ortadan kalkmasına, bozulan tehlike algısının veya tehdit altında olduğunuz hissini düzelmesine ve huzur duymanıza katkı sağlar.

Bir Suçun Şüphelisi veya Sanığı Mısınız?

Uzlaştırmanın Sizin İçin Yararları

- » Ceza anlaşmazlıklarının çözümüne katılmanızı, sürecin işleyişinde ve sonucunda söz sahibi olmanızı sağlar.
- » Sorumluluğu bizzat üstlenme ve verilecek kararlar üzerinde iradenizi ortaya koyma olanağı sunar.
- » Makul ve yerine getirilebilir edimlerin belirlenmesi için diğer tarafla müzakere yapmanıza olanak sağlar.
- » Hatalarınızı telafi etme fırsatı verir. Cezalandırılmak yerine, hatalarınızı düzeltme fırsatı sunar.
- » Mağdura açıklama yapmanıza ve kendisinden özür dilemenize fırsat sağlar.
- » Suçun mağdurun üzerindeki olumsuz etkilerini telafi etme şansı verir.
- » İşlenen bir suçla ilgili suçlu olarak değil, birey olarak görülmenize olanak tanır.
- » Süreç sonunda ceza almazsınız ve sabıkalı olmazsınız.
- » Toplumda suçlu damgası yemeden hayatınıza devam edebilmenize olanak sağlar.

II. UZLAŞTIRMACI

Uzlaőtirmacı, Cumhuriyet savcısı tarafından görevlendirilen ve uzlaőtirma konusunda eğitim almıő uzman bir kiőidir. Uzlaőtirmacı **bağımsız** ve **tarafsızdır** ancak karar makamı değildir.

Uzlaőtirmacı;

- » Tarafları uzlaőtirma kurumu ve hakları konusunda ayrıntılı bir Şekilde bilgilendiren ve uzlaőtma teklifinde bulunan,
- » Şüpheli veya sanık ile mağdur veya suĉtan zarar goren arasındaki uzlaőtirma mוזakerelerini yoneten,
- » Cumhuriyet savcısı tarafından görevlendirilen avukat veya hukuk ogrenimi gormuő,

kiőidir.

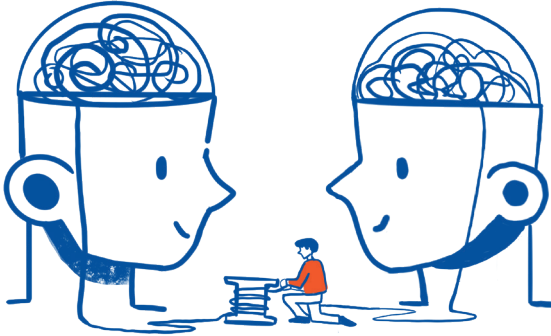

Uzlaőtirmacı;

- » Dört yıllık yüksek ogrenim mezunudur.
- » Adalet Bakanlığının denetiminde teorik ve uygulamalı eğitim almıőtir.
- » Adalet Bakanlığının aĉtıđı uzlaőtirmacı sınavını kazanmış, uzlaőtirmacı siciline kaydolmuő kiőidir.

Uzlaştırmacı

- » Tarafsızdır.
- » Tarafların ortak yararlarını gözetir.
- » Ayrımcılık yapmaz.
- » Kadın-erkek eşitliğini gözetir.
- » Taraflara ön yargılı yaklaşmaz.
- » Yargılama yapmaz.
- » Taraflara uzlaşmaları için yardımcı olur.
- » Tarafların kendilerini özgürce ifade etmelerini amaçlar.
- » Tarafların güvenli bir ortamda müzakere etmelerini sağlar.
- » Görevini bizzat yerine getirir, başka kimseye devretmez.
- » Görevini yerine getirirken taraflara nazik ve saygılı davranır.
- » Adaletle hizmet eder.
- » Herhangi bir menfaat temin etmez.

Uzlaştırmacı, “Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaştırma Bürosu” tarafından görevlendirilir.

Uzlaştırmacı görevlendirildiğinde hem sizin ifade/beyan sırasında ya da başvurunuzda belirttiğiniz cep telefonuna hem de diğer tarafın cep telefonuna dosyanızda uzlaştırmacı görevlendirildiğine dair bir SMS (kısa mesaj) gelir.

Kısa mesaj, Uzlaştırma Bürosu tarafından gönderilir.

Uzlaştırma Bürosu

Cumhuriyet Başsavcılığı bünyesinde kurulu olan bir bürodur.

Uzlaştırmacının ad-soyad ve iletişim bilgileri, gönderilen telefon mesajı ile sizinle paylaşılır.

Uzlaştırmacı, görevlendirilme sonrası sizinle iletişime geçer.

Sizi arayan kişinin ismini öğrenerek kısa mesajda yazan isim ile karşılaştırabilirsiniz. Ayrıca, bu ismin Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı internet sitesinde yer alan uzlaştırmacı listesinde yer alıp almadığını kontrol edebilirsiniz.

İpucu!

Türkiye Geneli Uzlaştırmacı Listesine, Daire Başkanlığının internet sitesinden veya aşağıdaki karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.

**Türkiye Geneli
Uzlaştırmacı Listesi**

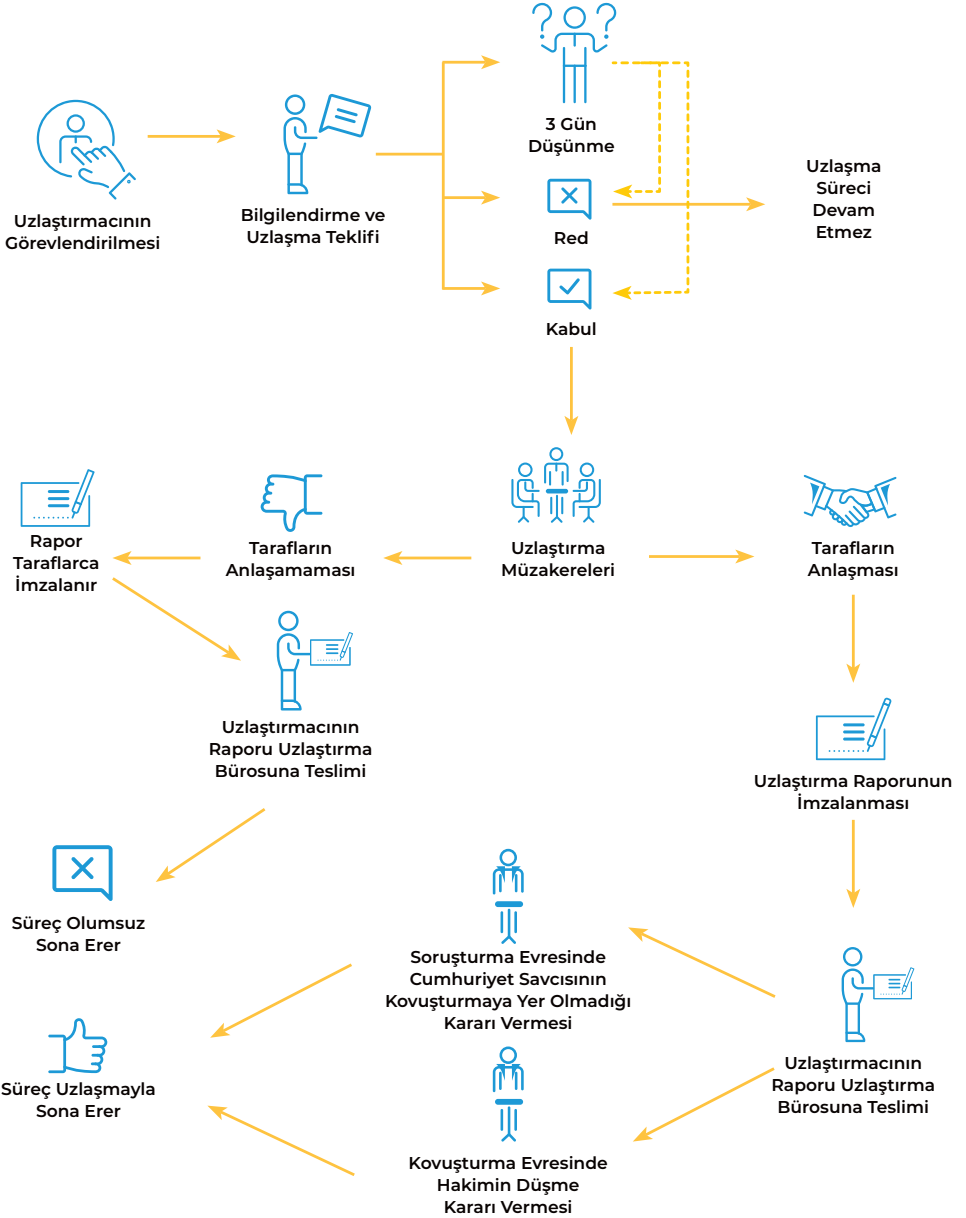
III. UZLAŞTIRMA SÜRECİ

Uzlaőtirma Süreci Nasıl İŞler ?

1. Uzlaőtirmacı görevlendirildiğinde öncelikle tarafların cep telefonuna uzlaőtirmacının görevlendirildiğine dair bir SMS (kısa mesaj) gelir.
2. Uzlaőtirmacı, uzlaőtirma evrakını teslim aldıktan sonra 30 gün içinde uzlaőtirma işlemlerini sonuçlandırır. Bu süre, 20+20 gün olmak üzere, en fazla iki kez daha uzatılabilir.
3. Uzlaőtirma süreci yalnızca bir kez işletilir; süreç olumsuz sonuçlanırsa tekrar uzlaőtirma yoluna gidilemez.
4. Uzlaőtirmacı tarafları arayarak, onlara uzlaşma teklifine davet ve teklif ile ilgili bilgi verir. Uzlaőtirmacı, öncelikle uzlaőtirma kurumu hakkında uzlaőtirmacının faydaları, sürecin temel ilkeleri, uzlaőtirmacının ve tarafların rolü ile uzlaőtirma süreci hakkında genel bilgi verir. Böylece taraflar; hakları, uzlaşmanın mahiyeti ve verecekleri kararların hukuki sonuçları konusunda bilgilendirilir.
5. Uzlaşma teklifi teklif formunda yer alan bilgilerin açıklanması ve formun hazır bulunan ilgilie imzalatılarak verilmesi suretiyle yapılır.
6. Taraflar uzlaőtirmacının görevlendirildiği yer dışında kalan bir yerde ikamet ediyorlarsa, uzlaşma teklifi tarafların bulunduğu yerdeki yetkililerin yardımıyla yani "istinabe" denilen yöntemle gerçekleştirilebilir.
7. Uzlaşma teklifinin yapılması üzerine, taraflar teklifi hemen kabul edebilirler veya kabul etmeyebilirler. Ayrıca, taraflar üç gün içerisinde inceleyerek ve düşünerek kararlarını uzlaőtirmacıya bildirebilirler. Bu üç gün içinde, taraflar uzlaőtirmacıyla iletişim kurmazlarsa uzlaşma teklifini reddetmiş sayılırlar.

8. Uzlaşma teklifi kabul edilirse, uzlaştırma müzakerelerine (görüşmelerine) başlanır.
9. Müzakereler, taraflara uygun olan zamanlarda; adliyelerdeki uzlaştırma görüşme odaları, tarafların kabul etmesi şartıyla uzlaştırmacının ofisi veya tarafların kendilerini güvende hissedecekleri yerlerde gerçekleştirilir.
10. Müzakerelerde bir veya daha fazla görüşme yapılabilir ve kural olarak uzlaştırma yüz yüze yapılır. Müzakerelerde taraflar yüz yüze görüşmek istemezse, uzlaştırmacı bir köprü işlevi görerek taraflar arasındaki görüşmeleri ayrı ayrı yürütür.
11. Müzakereler gizlidir, üçüncü kişilerle paylaşılmaz.
12. Taraflar müzakereler sonucunda, mağdurun zararının karşılanması ve/veya mağdurdan özür dilenmesi gibi bir edim belirleyebilecekleri gibi edimsiz olarak da anlaşabilirler.
13. Müzakereler sonunda taraflar, uzlaşmaya ya da uzlaşmamaya karar verirler.
14. Uzlaştırma işlemleri sonuçlandırıldığında, uzlaştırmacı “Uzlaştırma Raporu” düzenler ve bu raporu taraflara imzalatır. Bu aşamada raporun bir örneği taraflara verilmez.
15. Uzlaştırmacı, raporu uzlaştırma bürosuna teslim eder. Raporun Cumhuriyet savcısı veya hakim tarafından onaylanması üzerine, taraflar raporun bir örneğini alabilir.

Uzlaştırma Akış Şeması

Uzlaşma Teklifi

Uzlaştırmacı, gerekli bilgilendirmeyi yaptıktan sonra size “uzlaşma teklifi”ni kabul edip etmediğinizi, bu yolu denemek isteyip istemediğinizi sorar.

Uzlaşma teklifi sadece uzlaştırmacı tarafından yapılır.

Uzlaşma teklifi tarafın kendisine yapılır.

Müştekinin veya suçtan zarar görenin özel hukuk tüzel kişisi olması hâlinde vekâletnamede özel yetki var ise vekile de uzlaşma teklifinde bulunulabilir.

“Uzlaşma Teklif Formu”nu iradeniz doğrultusunda imzalamanız gerekir. Sonrasında formun bir örneği size verilir.

İpucu!

Formun bir örneğini almayı unutmayınız!

Uzlaşma Teklifi Formu'nda Üç İhtimal Bulunur:

(1) İnceleyip üç gün içinde beyanda bulunmak istiyorum.

Bu bölümü imzalarsanız uzlaşma teklifini kabul edip etmeme konusunda düşünmek istediğiniz anlamına gelir. Teklifi kabul edip etmeme konusunda düşünme ve düşündükten sonra kararınızı **3 gün** içinde bildirme hakkınız vardır.

Üç günlük süre içinde uzlaştırmacıyla iletişim **kurmamanız** halinde uzlaşma teklifini reddetmiş sayılırsınız. Bu durumda soruşturma ya da kovuşturma kaldığı yerden devam eder.

(2) Kabul ediyorum.

Burada kabul ettiğiniz şey, uzlaştırma görüşmelerinin başlamasıdır. Bu kısma imza atmanız, diğer tarafla uzlaştığınız anlamına gelmez.

(3) Kabul etmiyorum.

Bu bölümü imzalarsanız uzlaştırma görüşmelerinin başlamasını kabul etmediğiniz anlamına gelir. Yani, uzlaştırma görüşmeleri yapılmadan olağan soruşturma ve/veya kovuşturma sürecinin yürümesini istemiş olursunuz.

Her iki tarafın uzlaşma teklifini kabul etmesiyle birlikte **uzlaştırma müzakereleri (görüşmeleri)** başlar.

Uzlaştırma İşlemleri Ne Kadar Sürer?

Uzlaştırma hızlı bir süreçtir. Uzlaştırmacı, uzlaştırma evrakını teslim aldıktan sonra 30 gün içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır.

Bu süre içerisinde işlemler sonuçlandırılmazsa Cumhuriyet Savcısının onayı alınarak uzlaştırma bürosu tarafından bu süre, her defasında yirmi günü geçmemek üzere en fazla iki kez daha uzatılabilir.

Önemli Süreler

Uzlaştırma teklifi suçun işlendiği tarihten itibaren **1 aylık süre** geçmeden yapılamaz.

Taraflar uzlaşma teklifini kabul edip etmediklerini **3 gün** içerisinde bildirirler.

Uzlaştırmacı, uzlaştırma evrakını teslim aldıktan sonra **30 gün** içinde uzlaştırma işlemlerini sonuçlandırır.

Uzlaştırma süresi **20 gün + 20 gün** uzatılabilir.

Uzlaştırma Sürecinde Herhangi Bir Masrafınız Olur Mu?

» Mağdur/katılan veya suçtan zarar gören, uzlaştırma ücreti ve giderlerinden hiçbir şekilde sorumlu değildir.

» Uzlaştırma gerçekleşirse, uzlaştırma giderleri ve uzlaştırmacının ücreti, Devlet Hazinesi'nden karşılanır ve taraflar hiçbir ücret ödemez.

» Uzlaştırma gerçekleşmezse ve Şüpheli suçtan dolayı mahkûm olursa yargılama gideri sanığa yükletilir.

Uzlaştırma Sürecinden Vazgeçebilir Misiniz?

Uzlaştırmaya ilişkin bilgilendirme ve uzlaştırma teklifi sonrasında her zaman uzlaőtırmadan vazgeçebilirsiniz. Uzlaştırma görüşmeleri sırasında da her zaman uzlaőtırmayı özgür iradenizle sonlandırabilirsiniz. Ancak, uzlaştırma raporunu imzaladıktan sonra uzlaőtırmadan vazgeçmek mümkün değildir.

IV. UZLAŞTIRMA MÜZAKERELERİ

Uzlaőtirma Müzakereleri Nerede ve Ne Zaman Yapılır?

Uzlaőtirma görüşmeleri, size ve ortak görüşme yapılacağı hallerde diğer tarafa uygun olan zamanlarda gerçekleştirilir. Müzakereler, mesai saatlerinin içinde veya dışında, hafta tatili veya resmî tatil günlerinde de yapılabilir. Müzakerelere yeterince zaman ayrılması gerekmektedir.

Uzlaőtirma görüşmeleri, tarafların menfaatlerine uygun, kendilerini huzurlu hissedecekleri güvenli bir ortamda veya taraflarca kabul edilen bu işe uygun yerlerde yapılabilir. Uzlaőtirma görüşmeleri adliyelerdeki uzlaőtirma görüşme odalarında, uzlaőtirmacının ofisinde ve duruma göre tarafların iş yerleri ya da evlerinde yapılabilir.

Uzlaőtirma Müzakerelerine Yanınızda Birini Getirebilir Misiniz?

Uzlaőtirma müzakereleri gizli olduğu için müzakerelere sadece Şüpheli, sanık, katılan, mağdur, suçtan zarar gören, kanuni temsilci, müdafii ve vekil katılabilir.

Şüpheli, sanık, katılan, mağdur veya suçtan zarar görenin kendisi veya kanuni temsilcisi, müdafii veya vekilinin haklı bir mazereti olmaksızın müzakerelere katılmaktan kaçınması halinde, bu taraf uzlaŐmayı kabul etmemiş sayılır.

Uzlaőtirma müzakerelerine katılabilecek kişiler kanunda tek tek sayılmıştır. Bu nedenle kanunda sayılanların dışında, müzakerelere tarafların üzerinde anlaştıkları kişiler veya uzmanlar katılamaz.

Uzlaőtirma görüşmelerine *bizzat veya varsa avukatınızla birlikte* katılabiliyorsunuz ya da *sadece avukatınız* katılabilir.

Mağdur, Şüpheli, sanık, suçtan zarar gören veya bu kişilerin kanuni temsilcileri Türkçe bilmiyorsa kendilerine “Cumhuriyet Başsavcılığı Uzlaőtirma Bürosu” tarafından tercüman atanır veya engelli ise uzlaőtirmaya ilişkin esaslı noktalar anlayabilecekleri biçimde anlatılır. Bu durumda müzakerelere tercüman da katılır.

Uzlaştırma Müzakereleri Sırasındaki Açıklamalar Gizli Midir?

Uzlaştırma müzakereleri gizli olarak yürütülür.

Uzlaştırıcı, uzlaştırma sürecinde yapılan açıklamaları, kendisine aktarılan veya diğer şekilde öğrendiği olguları gizli tutmakla yükümlüdür. Uzlaştırma müzakerelerinin gizliliğine hem uzlaştırmacının hem de tarafların uyması gerekir.

Uzlaştırma görüşmelerinde yapacağınız açıklamalar mevcut ceza soruşturmaları ve idari süreçler de dahil olmak üzere, hiçbir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz. Bu ifadeler herhangi bir yerde açıklanamaz ve üçüncü kişilerle paylaşamaz. Müzakerelere katılanlar tanık olarak dinlenemez.

Uzlaştırmacı, görevi sebebiyle kendisine verilen bilgi ve belgelerin gizliliğini korur. Uzlaştırmacı, taraflardan birinin verdiği gizli bilgi ve belgeleri verenin iznini almadan veya kanunen zorunlu olmadıkça diğer tarafa açıklayamaz.

Gizliliği koruma yükümlülüğü uzlaştırmacının görevi sona erdikten sonra da devam eder.

V. EDİM

Edim; uzlaştırma sonucunda tarafların üzerinde anlaştıkları anlaşma konusudur. Edimler, bir Őey yapma veya yapmama Őeklinde, kişisel veya mali olarak yerine getirilebilecek ve Őüpheliye/saniĝa yūklenebilecek sorumluluklardır. Uzlaştırma sūrecinde bir edim belirlenebilir. Taraflar ařaĝıda belirtilen edimlerden bir ya da birkaçını veya bunların dışında başka bir edim de kararlaştırabilirler.

Edim veya edimlere taraflar karar verebilir. Uzlaştırmacının karar verme yetkisi yoktur, sadece kolaylaştırıcı rolū vardır.

Edimsiz de uzlaşılabilir.

Taraflar uzlaşmanın gerçekteşmesi iãin bir edim belirleyeceklerse, bu edim mali veya mali olmayan nitelikte bir eylemin gerçekteştirilmesi olabilir.

Belirlenecek edim veya edimler, hukuka ve ahlaka uygun olmak zorundadır.

Uzlaştırmaya Konu Olabilecek Edim Türleri

- » Mağdurdan veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi.
- » Fiilden kaynaklanan maddi veya manevi zararın tamamen ya da kısmen tazmin edilmesi.
- » Durumun eski hale getirilmesi.
- » Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi ya da kişilere bağış yapılması.
- » Mağdurun, suçtan zarar görenin veya bunların gösterecekleri üçüncü bir kişinin veya bir kamu kurumunun ya da kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşun belirli hizmetlerinin geçici süreyle yerine getirilmesi.
- » Toplumla faydalı birey olmayı sağlayacak bir programa katılımın sağlanması.

Uzlaştırma sürecinde tarafların belirlediği edimlere ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

- » İhtiyaç sahiplerine bağış.
- » Engelli vatandaşlara yardım.
- » Okullarımıza kırtasiye bağışı.
- » Kızılay'a kan bağışı.
- » Fidan dikme ve ağaç dikme.
- » Park ve bahçelerin temizlik işlerinde belirli bir süre çalışma.
- » Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere kıyafet yardımı.
- » Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşa bağış.

Maddi edimin taksitle ödenecek şekilde belirlenmesi mümkündür.

Taraflar birden fazla edim kararlaőtırabilir.

Uzlaőtırmada Kararlaőtırılan Edim Yerine Getirilmezse Ne Olur?

Şüpheli/sanık uzlaőtma edimini yerine getirmemezse, hakkındaki ceza soruőturması veya kovuőturması devam eder, mağdur da icra takibi yoluyla edimin yerine getirilmesini isteyebilir.

Uzlaştırma raporu mahkeme hükmü niteliğinde bir belgedir. Cumhuriyet savcısı/Hakimin onayı ile birlikte mahkeme kararı gibi hüküm ifade eder ve icra takibine konulabilir.

Taksitli bir edim belirlendiyse ve taksitlerden herhangi biri ödenmemişe, mağdur önceki taksitleri şüpheli veya sanığa geri ödemez. Bu halde, edim yerine getirilmemiş sayılır. Ödenmeyen taksitlerle ilgili icra takibi yapabilir.

VI. UZLAŖTIRMANIN SONUCU

UzlaŖma Sağlanırsa Süreç Nasıl Devam Eder?

a. SoruŖtırma Evresinde:

UzlaŖtırmacı tarafından uzlaŖtırma raporu hazırlanır ve taraflarca imzalanır. UzlaŖtırmacı, uzlaŖtırma raporunu ilgili uzlaŖtırma bürosuna verir.

UzlaŖtırma sonucunda belirlenen edim yerine getirildiğinde mağdur hukuk yargılaması sürecine girmeksizin uzlaŖtırmada kararlaŖtırılan haklarını alır.

UzlaŖmanın sağlanması halinde, uzlaŖtırma konusu olan suç nedeniyle tazminat davası aılamaz. AılmıŖ dava varsa, bu davadan feragat edilmiŖ sayılır.

Edim yerine getirilirse; Ŗpheli yargılanmaz. Yargılama yapılmadığı için duruŖma süreçleri gerekleŖmez, Ŗpheli ceza almaz, adli sicilinde sabıka kaydı oluŖmaz.

UzlaŖma sağlanması ve anlaŖma sonucunun (edimin) bir kerede yerine getirilmesi halinde, Ŗpheli hakkında uzlaŖtırmadan sorumlu Cumhuriyet savcısı tarafından kovuŖtırmaya yer olmadığı kararı verilir.

Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde, Ŗpheli hakkında *kamu davasının açılmasının ertelenmesi* kararı verilir. İlerleyen süreçte edim yerine getirilirse *kovuŖtırmaya yer olmadığı* kararı verilir.

b. Kovuşturma Evresinde:

Uzlaştırmacı tarafından uzlaştırma raporu hazırlanır ve taraflarca imzalanır. Uzlaştırmacı, uzlaştırma raporunu ilgili uzlaştırma bürosuna verir. Dosya ve rapor, Cumhuriyet savcısı tarafından bir üst yazıyla mahkemeye gönderilir.

Uzlaştırma sonucunda belirlenen edim yerine getirildiğinde mağdur hukuk yargılaması sürecine girmeksizin uzlaştırmada kararlaştırılan haklarını alır.

Uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaştırma konusu olan suç nedeniyle ayrıca tazminat davası açılmaz. Açılmış dava varsa, bu davadan feragat edilmiş sayılır.

Kararlaştırılan uzlaşma edimi yerine getirilirse; sanığın yargılanmasına devam edilmez. Mahkeme tarafından sanık hakkında *düşme kararı* verilir. Sanık bu suç nedeniyle ceza almaz, adli sicilinde sabıka kaydı oluşmaz.

Uzlaşma sağlanması ve anlaşma sonucunun (edimin) bir kerede yerine getirilmesi halinde, sanık hakkında mahkeme tarafından davanın düşmesine karar verilir.

Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde, sanık hakkında *hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı* verilir. İlerleyen süreçte uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmesi halinde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak *davanın düşmesine karar* verilir.

Uzlaşma Sağlanamazsa Süreç Nasıl Devam Eder?

a. Soruşturma Evresinde:

Şüpheli hakkında söz konusu suç nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame düzenlenir, bu iddianamenin kabulü ile ceza yargılaması başlar.

Uzlaştırmanın bir kez sonuçsuz kalması halinde, tekrar uzlaştırmacı yardımından yararlanılması ve uzlaştırma yoluna gidilmesi mümkün değildir.

Ancak, taraflar kendi aralarında anlaşarak, en geç iddianamenin düzenlendiği tarihe kadar uzlaştırma rapor örneğine uygun bir uzlaşma belgesi düzenleyerek uzlaşabilirler ve bu uzlaşma belgesini Cumhuriyet savcısına sunarlar.

b. Kovuşturma Evresinde:

Sanığın ceza yargılamasına devam edilir.

Kovuşturma evresinde, uzlaştırmanın sonuçsuz kalması halinde tekrar uzlaştırmacı görevlendirilmesi yoluna gidilemez. Ancak taraflar kendi aralarında anlaşarak hüküm verilinceye kadar uzlaştırma rapor örneğine uygun bir uzlaşma belgesi düzenleyerek uzlaşabilirler ve bu uzlaşma belgesini mahkemeye sunarlar.

UZLAŖTIRMA KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Adli Sicil Kaydı: Hakkında Türk mahkemeleri veya yabancı ÷lke mahkemeleri tarafından kesinleşmiş ve Türk hukukuna göre tanınan mahkûmiyet kararı bulunan Türk vatandaşları ile Türkiye'de suç işlemiş olan yabancıların kayıtları da dahil tüm adli sicil bilgileri.

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri: Uyuşmazlıkların mahkeme dışında ve yargılama süreci olmaksızın, genellikle tarafsız bir üçüncü kişinin katılımıyla çözümü usulü.

Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi.

Davadan Feragat: Davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi.

Edim: Uzlaştıırma sonucunda tarafların üzerinde anlaştıkları anlaşma konusu.

Kovuşturma: İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre.

Mağdur: Kendisine karşı işlenen suç nedeniyle doğrudan zarar gören veya bu suretle ekonomik kayba uğrayan kişi.

Müdafî: Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukat.

Onarıcı Adalet: Onarıcı, eğitici, affedici, sorumluluk yükleyici, toplumsal katılımı ve müzakereyi teşvik edici bir süreç. Mağduru temel alan, adli süreçte mağdurun uğradığı zararları ve mağduriyeti gidermeyi hedefleyen modern bir ceza hukuku anlayışı.

Sanık: Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişi.

SoruŐtırma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç Őüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evre.

Suçtan Zarar Gören: Suçtan doğrudan doğruya zarar görmeyen ama dolaylı biçimde zarar gören kişi.

Şüpheli: SoruŐtırma evresinde, suç Şüphesi altında bulunan kişi.

Uzlaşma Teklif Formu: Uzlaşmanın mahiyeti ile uzlaŐmayı kabul veya reddetmenin hukuki sonuçlarının anlatıldığı belge.

Uzlaşma Teklifi: Uzlaştırmacı tarafından uzlaştırma ile ilgili bilgilendirme yapıldıktan sonra mağdur ile Şüpheli veya sanık veya suçtan zarar görene uzlaştırma sürecine katılmayı kabul edip etmediğinin sorulması.

Uzlaştırma Bürosu: Cumhuriyet BaŐsavcılığđ bünyesinde kurulmuŐ olan, uzlaştırma iş ve iŐlemlerinin yürütüldüğü büro.

Uzlaştırma Raporu: Uzlaştırma işlemleri sonuçlandığında uzlaştırmacı tarafından düzenlenen rapor.

Uzlaştırmacı: Mağdur ile Şüpheli veya sanık veya suçtan zarar gören arasındaki uzlaştırma müzakerelerini yöneten, Cumhuriyet savcısının onayıyla görevlendirilen avukat veya hukuk öğrenimi görmüŐ kişi.

Uzlaştırmacı Sicili: Alternatif Çözümler Daire BaŐkanlığđ tarafından uzlaştırmacı olma yetkisini kazanmış kişilere sicil numarası verilmek suretiyle tutulan sicil.

Vekil: Ceza muhakemesinde mağdur veya suçtan zarar göreni temsil eden avukat.

Bu proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından uygulanmaktadır.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin tüm üyeleri dahil olmak üzere, 46 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int/tr/web/ankara

www.alternatifcozumler.adalet.gov.tr

Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı
Milli Müdafaa Cd. No: 22/B Bakanlıklar
Çankaya, ANKARA

T: +90 (312) 414 82 80

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
R. Tagore Cad. No: 10/8 06550
Çankaya, ANKARA

T: +90 (312) 468 84 64 F: +90 (312) 468 84 06

TUR